



ANDMEKAITSE INSPEKTSIOON

**ETTEKIRJUTUS-HOIATUS**  
**isikuandmete kaitse asjas nr 2.1.-6/21/20**

<b>Ettekirjutuse tegija</b>	Andmekaitse Inspeksiooni jurist Raiko Kaur
<b>Ettekirjutuse tegemise aeg ja koht</b>	23.07.2021, Tallinn
<b>Ettekirjutuse adressaat</b>	Penteer OÜ (10141537) <a href="mailto:penteer@concept2.ee">penteer@concept2.ee</a>
<b>Vastutav isik</b>	Juhatuse liige

**RESOLUTSIOON:** Isikuandmete kaitse seaduse (IKS) § 56 lõike 1, lõike 2 punkti 8, § 58 lõike 1 ning isikuandmete kaitse üldmääruse (IKÜM) artikli 58 lõike 1 punkti d ja e ning lõike 2 punktide d ja f, samuti arvestades IKÜM artiklitega 5, 6, 12 ja 13, teeb Andmekaitse Inspeksioon Penteer OÜ-le täitmiseks kohustusliku ettekirjutuse:

1. Lõpetada Penteer OÜ-l klientide isikut tõendavate dokumentide koopiate kogumine (vt andmekaitse inspeksiooni põhjenduste punkti 2 ja selle alapunkte);
2. Lisada võrgulehele concept2.ee andmekaitsetingimused, mis vastavad täielikult IKÜM artiklites 12 – 13 sätestatud nõuetele (vt seniste puuduste kohta andmekaitse inspeksiooni põhjenduste punkti 3). Saata võrgulehele lisatud andmekaitsetingimustest koopia ka inspeksioonile (PDF või Wordi kujul).

Määrame ettekirjutuse täitmise tähtajaks **13.08.2021.a.** Ettekirjutuse täitmisest teatada hiljemalt selleks tähtajaks Andmekaitse Inspeksiooni e-posti aadressile [info@aki.ee](mailto:info@aki.ee).

**VAIDLUSTAMISVIIDE:**

Käesoleva ettekirjutuse saab vaidlustada 30 päeva jooksul, esitades kas:

- haldusmenetluse seaduse kohase vaide Andmekaitse Inspeksioonile või
- halduskohtumenetluse seadustiku kohase kaebuse Tallinna Halduskohtusse (sel juhul ei saa enam samas asjas vaiet läbi vaadata).

Ettekirjutuse vaidlustamine ei peata selle täitmise kohustust ega täitmiseks vajalike abinõude rakendamist.

**SUNNIRAHA HOIATUS:**

Kui ettekirjutus on jäetud määratud tähtajaks täitmata, määrab Andmekaitse Inspeksioon ettekirjutuse adressaadile isikuandmete kaitse seaduse § 60 alusel:

**Sunniraha iga täitmata jäetud ettekirjutuse punkti eest 10 000 eurot.**

Sunniraha võib määrata korduvalt – kuni ettekirjutus on täidetud. Kui adressaat ei tasu

sunniraha, edastatakse see kohtutäiturile täitemenetluse alustamiseks. Sel juhul lisanduvad sunnirahale kohtutäituri tasu ja muud täitekulud.

### **VÄÄRTEOKARISTUSE HOIATUS:**

Isikuandmete kaitse üldmääruse artikli 58 lõike 1 kohase ettekirjutuse täitmata jätmise eest võidakse algetada väärteomenetlus isikuandmete kaitse seaduse § 70 tunnusel. Selle teo eest võidakse füüsilist isikut karistada rahatrahviga kuni 20 000 000 eurot ning juriidilist isikut võidakse karistada rahatrahviga kuni 20 000 000 eurot või kuni 4 protsenti tema eelmise majandusaasta ülemaailmsest aastasest kogukäibest, olenevalt sellest, kumb summa on suurem. Väärteo kohtuväline menetleja on Andmekaitse Inspeksioon.

### **FAKTILISED ASJAOLUD:**

Andmekaitse Inspeksioon (inspeksioon) sai 26.03.2021 asjas number 2.1.-1/21/1243 pöördumise, mille kohaselt soovib Penteer OÜ rendilepingu sõlmimiseks isikut tõendava dokumendi koopiat ning ainult digitaalallkiri lepingu sõlmimiseks ei sobi. Samuti jäeti inimese pöördumisele selgelt vastamata. Kui isik soovis teada, milleks on vajalik isikut tõendava dokumendi koopia ja miks ainult digitaalallkiri ei sobi, siis vastati: *Dokumendi koopiat küsime, kuna meil on firmas selline kord kehtestatud*. Seejuures keelduti lepingu sõlmimisest, kuna inimene ei edastanud isikut tõendava dokumendi koopiat. Lisaks soovis inimene tutvuda andmekaitsetingimustega, mis vastavad isikuandmete kaitse üldmääruse artiklitele 13 – 14, kuid ka selles osas jäeti inimesele vastamata.

Lähtuvalt eeltoodust alustasime omaalgatusliku järelevalvemenetluse.

28.04.2021 tegime Penteer OÜ-le järgmise sisuga ettepaneku ja järelepärimise:

Koostada ja edastada inspeksioonile võrgulehele [concept2.ee](http://concept2.ee) lisatud/lisatavad andmekaitsetingimused, mis vastavad täielikult IKÜM artiklites 12 – 14 sätestatud nõuetele.

*Vastata ettepanekule hiljemalt 12.05.2021.*

*Lisaks on Andmekaitse Inspeksioonil õigus nõuda selgitusi ja muud teavet, sh järelevalvemenetluse läbiviimiseks vajalike dokumentide esitamist,<sup>1</sup> mistõttu palume hiljemalt 12. maiks 2021 esitada järgnev teave:*

- 1. Kas ja mis põhjusel on OÜ-l Penteer vajalik rendilepingu sõlmimisel koguda kliendi isikut tõendava dokumendi koopiat, kui inimene digitaalallkirjastab rendilepingu ning ei kasuta järeelmaksuteenust?*
  - 1.1. Kui seda vajadust ei ole ning OÜ Penteer lõpetab isikut tõendavate dokumentide koopia kogumise punktis 1 nimetatud juhtudel, siis kinnitada seda.*
  - 1.2. Kui see vajadus siiski on, siis:*
    - mis õiguslikul alusel isikut tõendavast dokumentidest koopia tehakse?*
    - selgitada põhjalikult ja arusaadavalt isikut tõendava dokumendi koopia vajalikkust (eesmärgipärasust), sh miks ei ole konkreetse eesmärgi või eesmärkide täitmisel võimalik piirduda inimeste õigusi vähem riivavamaid meetmeid kasutades (sh miks ei piisa üksnes digitaalallkirjast)?*

Penteer OÜ esindaja edastas andmekaitsetingimused ning seisukoha, mille kohaselt jätkatakse

---

<sup>1</sup> Selgituste küsimise õiguslik alus: haldusväliste isikute puhul vastavalt korrakaitse seadus § 30 lõiked 1 ja 3 koos isikuandmete kaitse üldmääruse artikkel 58 lõike 1 punktidega a ja e; haldusorgani puhul vastavalt Vabariigi Valitsuse seadus § 75<sup>2</sup> lõige 1 punkt 1.  
Tatari tn 39 / 10134 Tallinn / 627 4135 / [info@aki.ee](mailto:info@aki.ee) / [www.aki.ee](http://www.aki.ee)  
Registrikood 70004235

isikut tõendava dokumendi koopia kogumist.

19.05.2021 saatis inspeksioon korduva ettepaneku, milles esitasime ka inspeksiooni selgitused, miks isikut tõendava dokumendi koopia kogumine ei ole õigustatud. Lisaks tõime välja olulisemad puudused, mis me andmekaitsetingimuste läbi vaatamisel tuvastasime. Lähtuvalt sellest tegime järgmised ettepanekud:

1. Lõpetada OÜ-l Penteer klientide isikut tõendavate dokumentide koopia kogumine;
2. Koostada ja edastada inspeksioonile võrgulehele [concept2.ee lisatud/lisatavad](http://concept2.ee/lisatud/lisatavad) andmekaitsetingimused, mis vastavad täielikult IKÜM artiklites 12 – 14 sätestatud nõuetele.

Vastata ettepanekule hiljemalt 02.06.2021.

## ISIKUANDMETE TÖÖTLEJA SELETUS

Vastuseks AKI ettepanekutele annab Klient teada järgmist:

1. Klient nõustub AKI seisukohaga, et Olukorras, kus inimene digitaalallkirjastab lepingu, ei ole üldjuhul vajalik (v.a kui eriseadus ei kohusta) koguda lisaks isikut tõendava dokumendi koopiaid. Sellisel juhul ei ole tõepoolest vajalik lepingu sõlmimiseks esitada isikut tõendavat dokumenti ning Klient on nõus selles osas isikuandmete töötlemise põhimõtteid muutma.

Samas tuleb arvestada asjaoluga, et Klient sõlmib tihti spordivahendite üürilepinguid ka paberkujul, millisele lepingule annavad pooled allkirja käsitsi – sellisel juhul on Kliendil õigus enne üürilepingu sõlmimist isikut tõendava dokumendi alusel tuvastada oma kliendi isikusamasus. Selles osas ka AKI õigesti osutanud, et sel juhul või täiendavate andmete kogumine olla vajalik.

Samuti on Kliendil õigus ja kohustus tuvastada oma kliendi isikusamasus hetkel, kui klient võtab vastu üüritud spordivahendi otsese valduse – Kliendil on kohustus tagada, et ese antakse üle just nimelt üürilepingus nimetatud, aga mitte suvalisele isikule.

Kohtupraktikas on sagedased vaidlused, kus lepingus poolena märgitud isik väidab, et tema ei ole lepingut allkirjastanud (seda siis eelkõige paberkujul allkirjastatud lepingute puhul) või, et tema ei ole lepingu alusel mingit eset kätte saanud. Sellisel juhul on Kliendi tõendamiskoormiseks tõendada vastupidist, so seda, et lepingu on sõlminud ja eseme kätte saanud just nimelt üürilepingus nimetatud isik. Isikut tõendava dokumendi koopia olemasolu on sel juhul üheks olulise kaaluga tõendiks, mis tõendab, et Kliendi juures on käinud just nimelt üürilepingus märgitud, aga mitte suvaline isik.

Isikuandmete kaitse üldmääruse (edaspidi: IKÜM) art 6 p 1 kohaselt isikuandmete töötlemine on seaduslik ainult juhul, kui on täidetud vähemalt üks järgmistest tingimustest, ning sellisel määral, nagu see tingimus on täidetud:

a) andmesubjekt on andnud nõusoleku töödelda oma isikuandmeid ühel või mitmel konkreetsel eesmärgil;

b) isikuandmete töötlemine on vajalik andmesubjekti osalusel sõlmitud lepingu täitmiseks;

f) isikuandmete töötlemine on vajalik vastutava töötleja või kolmanda isiku õigustatud huvi korral, välja arvatud juhul, kui sellise huvi kaaluvad üles andmesubjekti huvid või põhiõigused ja -vabadused, mille nimel tuleb kaitsta isikuandmeid, eriti juhul kui andmesubjekt on laps.

Klient rõhutab, et isikut tõendavast dokumendist koopia tegemine (so paberkujul sõlmitud üürilepingu korral ja eseme vastuvõtmisel) toimub vaid juhul, kui andmesubjekt on andnud selleks omapoolse nõusoleku. Juhul kui klient keeldub oma nõusolekut andmast, siis isikut tõendavast dokumendist koopiat ei tehta, kuid sel juhul on Kliendil lepinguvabaduse põhimõttest tulenevalt õigus keelduda üürilepingu sõlmimisest. Eelnevat silmas pidades on isikuandmete töötlemine (so isikut tõendavast dokumendist koopia tegemine) seaduslik ja lubatav IKÜM art 6 p 1 alapunkt a alusel.

*Sõlmitud üürilepingu alusel on Kliendil kohustus tagada, et üüritav ese antakse üle just nimelt üürilepingus nimetatud (mitte suvalisele) isikule, mistõttu on isikuandmete töötlemine (so isikut tõendavast dokumendist koopia tegemine) seaduslik ja lubatav ka IKÜM art 6 p 1 alapunkt b alusel, st üürilepingu kohaseks täitmiseks.*

*Isikuandmete töötlemine (so isikut tõendavast dokumendist koopia tegemine) on käesoleval juhul vajalik ka eespool viidatud Kliendi tõendamiskoormise täitmiseks, mistõttu on isikuandmete töötlemine (so isikut tõendavast dokumendist koopia tegemine) seaduslik ja lubatav ka IKÜM art 6 p 1 alapunkt f alusel.*

*Kokkuvõttes on Klient seisukohal, et Kliendil on õigus teha oma kliendi isikut tõendavast dokumendist koopia üürilepingu sõlmimisel paberkujul ja üüritud eseme otsese valduse oma kliendile üleandmisel tingimusel, et andmesubjekt on andnud selleks omapoolse nõusoleku.*

*2. Seoses IKÜM art 12-14 nõuetele vastavate andmekaitsetingimuste koostamisega palub Klient eelnevalt teada anda AKI lõpliku seisukoha punktis 1 toodud Kliendi arvamuse kohta, misjärel on Kliendil võimalik vastavad andmekaitsetingimused lõplikult vormistada ning esitada AKI-le ja Kliendi võrgulehele.*

## **ANDMEKAITSE INSPEKTSIOONI PÕHJENDUSED:**

### **1. Isikuandmete töötlemine**

Isikuandmeteks on igasugune teave tuvastatud või tuvastatava füüsilise isiku kohta. Tuvastatav füüsiline isik on isik, keda saab otseselt või kaudselt tuvastada, eelkõige selle identifitseerimistunnuse põhjal nagu näiteks nimi, isikukood (vt IKÜM artikkel 4 punkt 1). Samuti on isikuandmeteks inimese pilt.

Asja materjalidest nähtuvalt soovib Penteer OÜ jätkata kliendi isikut tõendavast dokumendist koopia tegemist, kui üürileping sõlmitakse paberkujul ja kui üüritud eseme valdus antakse üle. Arvestades sellega, et isikut tõendaval dokumendil on näiteks inimese nimi, isikukood, pilt, on koopia kogumise ja säilitamise puhul tegemist isikuandmete töötlemisega.

### **2. Isikuandmete töötlemise õiguslik alus**

Isikuandmete töötlemine on seaduslik ainult juhul, kui on täidetud vähemalt üks isikuandmete kaitse üldmääruse (IKÜM) artikkel 6 lõikes 1 sätestatud tingimustest. Penteer OÜ leiab, et isikut tõendavate dokumentide kogumise ja säilitamise õiguslikeks alusteks on nii nõusolek, leping kui ka õigustatud huvi (IKÜM artikkel 6 lg 1 punktid a, b ja f).

Seejuures rõhutame, et isikuandmete töötlemine peab olema seaduslik ning selle tõendamise kohustus on andmetöötlejal (vt IKÜM artikkel 5 lg 1 punkti a ja artikkel 5 lõiget 2).

#### **2.1. Nõusolek**

Penteer OÜ esindaja vastas nõusoleku osas järgmiselt: *Klient rõhutab, et isikut tõendavast dokumendist koopia tegemine (so paberkujul sõlmitud üürilepingu korral ja eseme vastuvõtmisel) toimub vaid juhul, kui andmesubjekt on andnud selleks omapoolse nõusoleku. Juhul kui klient keeldub oma nõusolekut andmast, siis isikut tõendavast dokumendist koopiat ei tehta, kuid sel juhul on Kliendil lepinguvabaduse põhimõttest tulenevalt õigus keelduda üürilepingu sõlmimisest. Eelnevat silmas pidades on isikuandmete töötlemine (so isikut tõendavast dokumendist koopia tegemine) seaduslik ja lubatav IKÜM art 6 p 1 alapunkt a alusel.*

Kordame siinkohal 19.05.2021 ettepanekus toodut: *Selgitame, et olukorras, kus andmete edastamine seadmete kasutamiseks on kohustuslik, ehk teenust ei ole võimalik kasutada ilma andmete edastamiseta, ei saa tegemist olla IKÜM-i mõistes nõusoleku alusel andmetöötlusega. Nõusolek saab isikuandmete töötlemise aluseks olla vaid neil juhtudel, kus isikuandmete töötlemine (sh kogumine) ei ole vältimatu ning inimesel on tõepoolest võimalik otsustada, kas ta soovib anda nõusolekut või mitte. Nõusoleku mitte andmisega ei tohi kaasneda seejuures negatiivseid tagajärgi. Ehk nõusoleku korral peaks olema võimalik teenust kasutada ka ilma andmeid edastamata. Nõusoleku kasutamine on võimalik näiteks olukorras, kus inimene ostu sooritamise ajal saab otsustada, kas ta annab pakkumiste saamiseks nõusoleku või mitte ning sõltumata nõusoleku andmisest, on võimalik ostu sooritamist jätkata. Väär on küsida aga nõusolekut olukorras, kus tegelikult on isikuandmete töötlemiseks mõni teine õiguslik alus ehk sõltumata sellest, kas nõusolek antakse või mitte, on andmete töötlemine siiski andmetöötlejale vajalik.*

Konkreetsel juhul ei ole tegemist IKÜM-i mõistes vabatahtliku nõusolekuga, arvestades sellega, et olukorras, kus isikut tõendava dokumendi koopiat ei edastata, ei ole võimalik Penteer OÜ-ga lepingut sõlmida.

Nõusoleku osas soovitame täiendavalt tutvuda ka IKÜM-s sätestatud nõusoleku andmise tingimustega (IKÜM artikkel 7) kui ka inspeksiooni koostatud [isikuandmete töötleja üldjuhendiga](#) (9. peatükk. Nõusoleku küsimine; Lisa 2. Nõusoleku kontrollküsimustik).

## **2.2.Leping**

Penteer OÜ esindaja vastas lepingu osas järgmiselt: *Sõlmitud üürilepingu alusel on Kliendil kohustus tagada, et üüritav ese antakse üle just nimelt üürilepingus nimetatud (mitte suvalisele) isikule, mistõttu on isikuandmete töötlemine (so isikut tõendavast dokumendist koopia tegemine) seaduslik ja lubatav ka IKÜM art 6 p 1 alapunkt b alusel, st üürilepingu kohaseks täitmiseks.*

Andmekaitse Inspeksioon Penteer OÜ esindaja seisukohaga ei nõustu. Selgitame, et ettevõtjal on õigus küsida klientidelt esmatahtsaid isikuandmeid (nimi, isikukood, kontaktandmed) ning kontrollida kliendi isikusamasust. Isikusamasuse tuvastamiseks on võimalik küsida ka isikut tõendavat dokumenti ja kontrolli läbiviimiseks seda vaadata. Küll aga piirdubki lepingu alusel andmetöötlus eeltooduga ehk isikusamasus tuvastatakse dokumendi vaatamise ja dokumendil oleva pildi ja kliendi võrdlemisega.

Isikut tõendavast dokumendist koopia tegemine ja säilitamine ei saa olla aga enam vajalik lepingu täitmiseks ning õiguslik alus selliseks tegevuseks saab tuleneda eriseadusest (nt rahapesu tõkestamise ja terrorismi rahastamise seaduse § 21).

Täpsemalt soovitame lepingu alusel andmetöötluse osas lugeda ka inspeksiooni koostatud juhist [õigustatud huvi](#) (peatükid 3.1, 3.2 ja 3.3)

## **2.3. Õigustatud huvi**

*Isikuandmete töötlemine (so isikut tõendavast dokumendist koopia tegemine) on käesoleval juhul vajalik ka eespool viidatud Kliendi tõendamiskoormise täitmiseks, mistõttu on isikuandmete töötlemine (so isikut tõendavast dokumendist koopia tegemine) seaduslik ja lubatav ka IKÜM art 6 p 1 alapunkt f alusel.*

Inspeksiooni hinnangul ei ole Penteer OÜ tõendanud, st esitanud usutavat õigustatud huvi analüüsi, et tal on oma klientide dokumendi koopia kogumiseks õigustatud huvi. Seega puudub Penteer OÜ-l õiguslik alus isikut tõendavate dokumentide koopiade kogumiseks. Kui aga  
Tatari tn 39 / 10134 Tallinn / 627 4135 / info@aki.ee / www.aki.ee  
Registrikood 70004235

andmete kogumine on olnud ebaseaduslik, ei ole neid andmeid lubatud ka tõendamiskoormise täitmiseks kasutada.

Inspeksioon nõustub sellega, et isikusamasuse tuvastamine ja selle hilisem tõendamine on oluline, kuid rõhutame, et isiku tuvastuse eesmärgil andmete kogumine ja säilitamine peab olema rangelt minimaalne. Selleks, et inspeksioonil oleks võimalik hinnata, kas ja millises ulatuses on lubatud andmeid koguda ja säilitada, tuleb Penteer OÜ-l teha põhjalik õigustatud huvi analüüs. Seejuures tuleb kaaluda alternatiivseid meetmeid ning olukorras, kus tõesti ei ole muid ja vähem riivavamaid meetmeid tõendamaks seda, et konkreetne isik on lepingu sõlminud või eseme vastu võtnud, saaks kaaluda isikut tõendavatest dokumentidest koopia tegemist. Siiski leiab inspeksioon, et isikut tõendavate dokumentide koopia kogumine kõikidelt (paber)lepingu osapooltest ja seadmete vastuvõtjatelt on igal juhul ülemäärane ning andmetöötlejale peaks piisama isiku tuvastamiseks isiku ja dokumendi pildi kontrollimisest ja selle hilisemaks tõendamiseks näiteks dokumendinumbri fikseerimisest. Olgu märgitud, et dokumendinumbri fikseerimist kasutatakse ka mitmetes teistes valdkondades ning isikut tõendava dokumendi koopia kogumise kohustus ja vajadus tuleneb üksnes erijuhtudel ja siis kui selline kohustus on sätestatud seaduses.

Kui Penteer OÜ siiski leiab, et isikut tõendava dokumendi koopia kogumisele ei ole alternatiivseid ja piisavalt tõhusaid meetmeid eesmärkide täitmiseks, siis tuleb inspeksioonile esitada korrektne õigustatud huvi analüüs. Inspeksioonile esitatud vastustest ei ole aga aru saada, mis põhjusel on vajalik isikut tõendavatest dokumentidest koopia tegemine ja ei piisa alternatiivsetest meetmetest (nt dokumendinumbri fikseerimisest). Samuti ei ole hinnatud andmesubjekti huve või põhiõigusi – ja vabadusi, mida võidakse isikut tõendavate dokumentide kogumisel ja säilitamisel kahjustada ning ei ole kaalutud ka seda, kas Penteer OÜ õigustatud huvid kaaluvad üle andmesubjekti huvid või mitte.

Selgitame, et IKÜM artikkel 6 lg 1 punkti f kohaselt on isikuandmete töötlemine seaduslik juhul, kui isikuandmete töötlemine on vajalik vastutava töötleja või kolmanda isiku õigustatud huvi korral, välja arvatud juhul, kui sellise huvi kaaluvad üles andmesubjekti huvid või põhiõigused ja – vabadused, mille nimel tuleb kaitsta isikuandmeid (IKÜM artikkel 6 lg 1 punkt f).

Seega on IKÜM artikkel 6 lõige 1 punktis f ettenähtud kolm tingimust, mis **kõik** peavad olema täidetud, et isikuandmete töötlemine oleks lubatud:

- vastutaval töötlejal või kolmandatel isikutel on andmetöötluks õigustatud huvi;
- isikuandmete töötlemine on vajalik õigustatud huvi teostamiseks;
- vastutava töötleja ja/või kolmanda isiku õigustatud huvid kaaluvad üles kaitstava andmesubjekti huvid, põhiõigused ja – vabadused.

Nimetatud õigusliku aluse kasutamise võimalikkuse ning selle hindamise võibki jagada piltlikult kolmeastmeliseks, ehk esiteks isikuandmete töötleja või kolmandate isikute õigustatud huvid ja nende kaalukus, teiseks andmesubjekti õigused ja huvid ning kaalukus ning kolmandaks vastanduvate huvide kaalumise, sh esialgne hinnang + vajadusel täiendavad kaitsemeetmed ning lõplik hinnang.

Lähtuvalt eeltoodust on vastutaval töötlejal kohustus võrrelda enda ja/või kolmanda isiku õigustatud huve andmesubjekti huvide ja põhiõigustega, mille tulemusel selgub, kas töötlemise õigusliku alusena on võimalik tugineda IKÜM artikkel 6 lg 1 punktile f. See, kui andmetöötlejal on õigustatud huvi isikuandmete töötlemiseks, ei tähenda automaatselt seda, et andmetöötlejal oleks võimalik tugineda IKÜM artikkel 6 lg 1 punktile f. Vastutava töötleja huvi õigustatus on vaid lähtepunkt ehk üks elementidest, mida tuleb analüüsida ning see, kas õigustatud huvi alusele saab tugineda, sõltubki tasakaalustamise tulemusest. Selles veendumine, kas saab õigustatud huvi sättelegi tugineda, on vastutava töötleja ülesanne, kes peab läbipaistval moel

viima läbi kaalumise ning olema seda võimeline ka põhjendama (tõendama).

Seega selleks, et aru saada, kas IKÜM artikkel 6 lg 1 punkt f alusel on võimalik isikuandmeid töödelda, tuleb Penteer OÜ-l tõendada, kas ja milline on ettevõtte õigustatud huvi. Õigustatud huvid peavad olema sõnastatud piisavalt selgelt. Selleks on vaja reaalselt ja hetkel esinevat huvi – midagi, mis on seotud parasjagu toimuva tegevuse või kasuga, mida eeldatakse saada lähitulevikus. Teisisõnu ei piisa huvidest, mis on liiga ebamääraseks ja spekulatiivsed. Kui õigustatud huvid ei ole piisavalt selgelt sõnastatud, ei ole võimalik nimetatud huvisid ka andmesubjekti huvide ja põhiõigustega tasakaalustada. Seega on oluline, et õigustatud huvi oleks kooskõlas kehtivate õigusaktidega, sõnastatud piisavalt selgelt (st piisavalt konkreetne) ning reaalne ja hetkel esinev (st mitte spekulatiivne). Õigustatud huvi alusel andmetöötlus peab olema ka tegelikult vajalik ning seejuures tuleb kaaluda ka seda, kas eesmärgi täitmiseks on võimalik kasutada alternatiivseid ja inimesi vähem kahjustavaid meetmeid.

Teiseks tuleb analüüsida, millised on võimalikud andmesubjekti huvid või põhiõigused – ja vabadused, mida võidakse isikuandmete töötlemisega kahjustada.

Kolmandaks tuleb tasakaalustada Penteer OÜ õigustatud huvid andmesubjekti huvide ja põhiõigustega. Siinjuures võrreldakse isikuandmete töötlemisest (kogumisest, säilitamisest) andmesubjektile tekkida võivat mõju vastutava töötleja õigustatud huvidega ning hinnatakse, kas ja millises ulatuses vastutava töötleja õigustatud huvi kaalub andmesubjekti huvid üles.

Juhul, kui andmetöötleja jätab ühe eelnevatest etappidest korrektselt tegemata, ei ole andmete töötlemine IKÜM artikli 6 lg 1 punkti f alusel lubatud.

Täpsemalt soovitame õigustatud huvi osas lugeda ka inspeksiooni koostatud juhist [õigustatud huvi](#).

### **3. Isikuandmete töötlemise läbipaistvus: andmekaitsetingimused**

Isikuandmete töötlemine peab vastama täielikult IKÜM artikkel 5 lõikes 1 toodud põhimõtetele, sh punktile a. Läbipaistvuse põhimõtte eeldab seda, et kogu isikuandmete töötlemisega seotud teave ja sõnumid on lihtsalt kättesaadavad, arusaadavad ning selgelt sõnastatud. Ehk koostatud peavad olema andmekaitsetingimused. Andmekaitsetingimuste sisu reguleerivad IKÜM artiklid 12 – 14.

Inspeksioon vaatas Penteer OÜ esitatud andmekaitsetingimused üle ning tõime 19.05.2021 korduvas ettepanekus välja järgnevad puudused (uusi ja parandatud andmekaitsetingimusi ei ole 23.07.2021 seisuga inspeksioonile saadetud):

#### **„1. Isikuandmete töötlemise eesmärk ja õiguslik alus (IKÜM artikkel 13 lg 1 punkt c)**

1.1. Andmekaitsetingimustes on välja toodud järgnev: *Klient annab meilt spordivahendeid üürida soovides omal kaalutlusel ja nõusolekul õiguse koguda ja töödelda Kliendi isikuandmeid. Need on: ees- ja perekonnanimi, isikukood, telefoni number, kontaktaadress, e-posti aadress, isikut tõendava dokumendi koopia.*

Selgitame, et olukorras, kus andmete edastamine seadmete kasutamiseks on kohustuslik, ehk teenust ei ole võimalik kasutada ilma andmete edastamiseta, ei saa tegemist olla IKÜM-i mõistes nõusoleku alusel andmetöötlusega. Nõusolek saab isikuandmete töötlemise aluseks olla vaid neil juhtudel, kus isikuandmete töötlemine (sh kogumine) ei ole vältimatu ning inimesel on tõepoolest võimalik otsustada, kas ta soovib anda nõusolekut või mitte. Nõusoleku mitte andmisega ei tohi kaasneda seejuures negatiivseid tagajärgi. Ehk nõusoleku korral peaks olema

võimalik teenust kasutada ka ilma andmeid edastamata. Praegusel juhul on aga aru saada, et teenust ei ole võimalik kasutada ilma kõiki isikuandmeid edastamata. Kuigi lepingusse astumine on vabatahtlik, siis andmete edastamine konkreetsel juhul ei toimu mitte nõusoleku alusel, vaid seetõttu, et see on Teile vajalik lepingu sõlmimise ja täitmise tagamiseks.

Seega tuleb andmekaitsetingimustest võtta ära viide nõusolekule ning olukorras, kus andmete töötlemine on vajalik näiteks lepingu sõlmimiseks või lepingust tulenevate kohustuste täitmiseks, tuleb see andmekaitsetingimustes ka välja tuua.

1.2. Samuti ei vasta isikut tõendavate dokumentide koopiade kogumine IKÜM artiklites 5 ja 6 sätestatud nõuetele, mistõttu on OÜ-l Penteer edasine isikut tõendavate dokumentide koopiade kogumine kõikidelt klientidelt keelatud ning sellekohane teave tuleb andmekaitsetingimustest ka eemaldada. Olukorras, kus inimene kasutab järelmaksu teenust (nt LHV järelmaks), siis võib olla vajalik isikut tõendava dokumendi koopia kogumine, aga sellisel juhul on see vajalik finantsteenuse osutajale (LHV-le) mitte OÜ-le Penteer. Sellisel juhul saaks olla OÜ Penteer finantsteenuse osutaja volitatud töötleja, kes täidab finantsteenuse osutajale sätestatud kohustust ning edastab vajalikud andmed (sh isikut tõendava dokumendi koopia) finantsteenuse osutajale.

## **2. Isikuandmete säilitamise ajavahemik või, kui see ei ole võimalik, sellise ajavahemiku määramise kriteeriumid (IKÜM artikkel 13 lg 2 punkt a)**

2.1. Andmekaitsetingimustes märgite järgmist: *Säilitame Kliendi isikuandmeid nii kaua, kui see on meie hinnangul vajalik eesmärkide täitmiseks/ saavutamiseks või seadustest tulenevalt sätestatud (nt. raamatupidamise – ja maksukorraldust reguleerivad seadused, rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise seadus, nõuete esitamise tähtaegu reguleerivad menetlusseadused) kuid reegline mitte enam kui 7 aastat Kliendisuhete lõppemisest arvates.*

Selgitame, et isikuandmete säilitamise ajavahemik tuleb sõnastada selliselt, et inimesel oleks võimalik oma olukorra põhjal hinnata, milline on konkreetsete andmete/eesmärkide korral säilitamise aeg. Praegusel juhul jääb see arusaamatuks.

Seejuures jääb ka inspeksioonile arusaamatuks, millistel juhtudel kohaldub Teil klientide isikuandmete töötlemisele rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise seadus ning millistele menetlusseadustele Te andmekaitsetingimustes viitate. Seega kui Teil on kohustus andmeid säilitada rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise seaduse ja menetlusseaduste alusel, siis tuleb ka viidata sellele, milliseid andmeid või millisel juhul (eesmärkidel) on vajalik säilitada. Samuti tuleb viidata ka konkreetsetele menetlusseadustele.

Seejuures märgime, et 7 aastat on võimalik üldkorras säilitada üksnes raamatupidamise algdokumente (vt raamatupidamise seaduse § 12 lõige 1).

Lisaks on Teil reguleerimata ka olukord, mis puudutab isikuandmete säilitamist võimalike õigusnõuete kaitsmise või esitamise eesmärgil. Täiendavalt ka selgitame, et tehingust tuleneva nõude aegumistähtaeg on kolm aastat (tsiviilseadustiku üldosa seadus § 146 lõige 1) ning ainult üksikjuhtudel võib nõude aegumistähtaeg olla kuni kümme aastat (tsiviilseadustiku üldosa seadus § 146 lõige 4). Seega olukorras, kus andmetöötleja soovib säilitada andmeid üldkorras kauem kui nõude tavapärane aegumistähtaeg (kolm aastat), siis tuleb väga selgelt põhjendada seda vajadust. Andmekaitsetingimustes olete küll märkinud, et säilitate andmeid reeglina mitte enam kui 7 aastat, kuid see ei ole piisav ning nagu öeldud, on 7-aastane säilitamisaeg



kohaldatav üldjuhul ainult raamatupidamise seadusest tulenevate algdokumentide säilitamise osas.

**3. Teave õiguse kohta taotleda vastutavalt töötlejalt juurdepääsu andmesubjekti puudutavatele isikuandmetele ning nende parandamist või kustutamist või isikuandmete töötlemise piiramist või esitada vastuväide selliste isikuandmete töötlemisele, samuti teave isikuandmete ülekandmise õiguse kohta (IKÜM artikkel 13 lg 2 punkt b)**

3.1. IKÜM artikkel 13 lg 2 punktis b sätestatud teave andmekaitsetingimustes puudub. Rõhutame, et kogu IKÜM artiklis 13 lõigetes 1 ja 2 sätestatud teave peab olema andmekaitsetingimustest nähtav, sh peab tooma välja selle, et inimesel on õigus küsida enda kohta käivaid andmed, nõuda nende parandamist või kustutamist või isikuandmete töötlemise piiramist või esitada vastuväide isikuandmete töötlemisele. Samuti tuleb lisada andmekaitsetingimustesse teave, et inimesel on õigus nõuda isikuandmete ülekandmist teisele andmetöötlejale ning Teil on kohustus andmed ka üle kanda kui see on tehniliselt teostatav ega kahjusta teiste isikute õigusi ja vabadusi.

**4. Teave õiguse kohta esitada kaebus järelevalveasutusele (IKÜM artikkel 13 lg 2 punkt d)**

4.1. Andmekaitsetingimustes puudub teave selle kohta, et inimesel on õigus esitada kaebus järelevalveasutusele (Andmekaitse Inspeksioonile).

**5. Teave selle kohta, kas isikuandmete esitamine on õigusaktist või lepingust tulenev kohustus või lepingu sõlmimiseks vajalik nõue, samuti selle kohta, kas andmesubjekt on kohustatud kõnealuseid isikuandmeid esitama, ning selliste andmete esitamata jätmise võimalike tagajärgede kohta (IKÜM artikkel 13 lg 2 punkt e)**

5.1. Andmekaitsetingimustes puudub teave, et andmete kogumine on vajalik lepingust tulenevate kohustuste või lepingu sõlmimiseks vajalik nõue (vt andmekaitsetingimustes toodud puuduste punkti 1.1.). Samuti viitatakse andmekaitsetingimustes rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise seadusele ja menetlusseadustele, kuid puudub teave selle kohta, milliseid andmeid ja millistel juhtudel olete Te kohustatud eeltoodud seaduste alusel töötleva (sh koguma ja säilitama).

Kui andmete kogumine on lepingust või õigusaktist tulenev nõue, siis tuleb andmekaitsetingimustes ka märkida, et olukorras, kus andmeid Teile ei edastata, siis ei ole võimalik Teil ka teenust pakkuda.

Penteer OÜ esindaja vastas korduvale ettepanekule, mille kohaselt tuli koostada hiljemalt 02.06.2021 korrektsed andmekaitsetingimused, järgnevalt: *Seoses IKÜM art 12-14 nõuetele vastavate andmekaitsetingimuste koostamisega palub Klient eelnevalt teada anda AKI lõpliku seisukoha punktis 1 toodud Kliendi arvamus kohta, misjärel on Kliendil võimalik vastavad andmekaitsetingimused lõplikult vormistada ning esitada AKI-le ja Kliendi võrgulehele.*

Selgitame, et inspeksioon on 19.05.2021 teinud Penteer OÜ-le ettepaneku lõpetada isikut tõendavate dokumentide koopiade kogumine. See on tingitud sellest, et inspeksiooni hinnangul ei ole Penteer OÜ-l seadusjärgset kohustust isikut tõendavate dokumentide koopiade kogumiseks ning Penteer OÜ ei ole ka ise inspeksioonile piisavalt tõendanud õigusliku aluse olemasolu. Samuti on inspeksioon nii 28.04.2021 kui ka 19.05.2021 teinud ettepaneku koostada ja edastada inspeksioonile andmekaitsetingimused, mis vastavad täielikult IKÜM artiklites 12 – 14 sätestatud nõuetele. Seega tuleb Penteer OÜ-l viia viivitamata oma tegevus

vastavusse IKÜM-s sätestatud nõuetega ning koostada korrektsed andmekaitsetingimused. Isegi juhul, kui Penteer OÜ inspeksiooni seisukohaga isikut tõendavate dokumentide koopiade kogumise osas ei nõustu, tuleb andmekaitsetingimused koostada selles osas oma parima äranägemise järgi. Lisaks rõhutame, et andmekaitsetingimustes olevad puudused ei puuduta ainult isikut tõendavate dokumentide koopiaid.

## Kokkuvõte

Arvestades eeltooduga puudub Penteer OÜ-l õiguslik alus (õiguslikku alust ei ole piisavalt tõendatud) töödelda (koguda ja säilitada) isikut tõendavate dokumentide koopiaid.

Lisaks sellele ei vasta isikuandmete töötlemine ka IKÜM artikkel 5 lg 1 punktis a sätestatud põhimõtetele

- töötlemine on seaduslik;
- töötlemine on andmesubjektile läbipaistev.

Kui isikuandmete töötlemine ei vasta IKÜM artikkel 5 sätestatud põhimõtetele, on isikuandmete töötlemine keelatud. Nende põhimõtete täitmise eest vastutab ja nende täitmist peab tõendama andmetöötleja ise (vt IKÜM artikkel 5 lõige 2).

Seega tuleb isikut tõendavate dokumentide koopiade kogumine viivitamata lõpetada. Samuti tuleb koostada ja avalikustada võrgulehel korrektsed andmekaitsetingimused.

Vastavalt isikuandmete kaitse seaduse § 58 lõikele 1 ning isikuandmete kaitse üldmääruse artikkel 58 lõike 2 punktidele d ja f, on inspeksioonil õigus anda korraldus, et andmetöötleja viiks isikuandmete töötlemise toimingud teatud viisil ja teatud aja jooksul vastavusse IKÜM-s sätestatud nõuetega ning kehtestada ajutine või alaline isikuandmete töötlemise piirang, sh töötlemiskeeld.

Võttes arvesse faktilisi asjaolusid ja asjaolu, et konkreetsel juhul töödeldakse isikuandmeid ebaseaduslikult (andmetöötlus ei vasta IKÜM artiklites 5, 6, 12 ja 13 sätestatud nõuetele), leiab inspeksioon, et kohustusliku ettekirjutuse tegemine antud asjas on vajalik, et lõpetada õigusrikkumine võimalikult kiiresti.

*/allkirjastatud digitaalselt/*

Raiko Kaur  
jurist  
peadirektori volitusel